

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

68. ÅRGANG

2. FEBRUAR 1956

A V I N N H O L D E T :
SALMEDIKTNING OG SALMESANG — FASTEMANDAT FOR
ÅRET 1956 - DET KATOLSKE UNIVERSITET I LOUVAIN -
BLIKK PÅ TIDEN - MOZARTS KIRKEMUSIKK - MODERNE
JULELITURGI - LITTERATUR - RIKHOLDIG UTENLANDSNYTT

NR
3

NESTE NUMMER KOMMER 16. FEBRUAR 1956.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 5. FEBRUAR: *Sønd. Sexagesima.* Ep. II. Kor. 11, 19—33; 12, 1—9. Ev. Luk. 8, 4—15. *Mandag:* Titus, bisk., bekj. *Tirsdag:* Romualdus, abbed. *Onsdag:* Johannes av Matha, bekj. *Torsdag:* Kyrill, biskop av Aleksandria, bekj., kirkelærer. *Fredag:* Skolastika, jomfru. *Lørdag:* Vår Frue av Lourdes.

SØNDAG 12. FEBRUAR: *Sønd. Quinquagesima.* Ep. I. Kor. 13, 1—13. Ev. Luk. 18, 31—43. *Mandag og tirsdag:* Ferialdager. *Onsdag:* Askeonsdag. *Torsdag, fredag og lørdag:* Ferialdager.

SØNDAG 19. FEBRUAR: 1. *sønd. i Fasten.* Ep. II. Kor. 6, 1—10. Ev. Matt. 4, 1—11.

FØR-FASTE

Den glade juletid er forbi. Vi skimter alt første søndag i faste noen uker borte. Som en overgang mellom disse gledens og botens dager har Kirken gitt oss det intervall vi kaller *Før-faste*. Egentlig gjelder det de tre søndagene Septuagesima, Sexagesima og Quinquagesima, som i sin latinske mening betegner den syttiende, sekstiende og femtiende dag før Påske. Nøyaktig stemmer jo disse tallene ikke, men fordi første søndag i Fasten heter Quadragesima — den førtiende dag — så fikk like godt de foregående søndager navn etter disse rundetallene. Tilsammen utgjør de et hele, og danner liksom et forspill til den samlede påsketid, og dette i dobbelt forstand:

For det første fører Kirken, i lys av Det gamle testament, fram for oss hva som venter oss i tiden som kommer. Urtidens store patriarker, Adam, Noa og Abraham står fram for vårt blikk, og vi ser dem som forbilder på «de goder som skal komme». Nå står jo Adam som «syndens stamfar», men han forestiller også menneskeslektens sanne stamfar, Kristus. Noas redning ved arken er bildet på menneskehetens frelse i dåpsbadet og i Kirken, mens Abrahams offer lar oss ane Kristi senere offerdød. Så er altså Kristus den sanne Adam, den sanne Noa og den sanne Abraham!

For det annet viser også evangeliene på disse tre søndagene i storlinjede perspektiver hen på den kommende tid. På første søndagen kommer Guds innbydelse til oss om å tre inn i Gudsrikets vingård. På den neste forteller liturgien oss hva Gud vil gjøre: Kirken og sjelen er den store såmark, der den guddommelige såmann nå vil så for siden rikelig å høste. Og på tredje søndagen ser vi målet for dette såmannsarbeid: Opplysning gjennom dåpen, forklaringen på Påskemorgen og den fulle forklaring i himmelen. Slik blir de tre søndagevangelier en forklarende enhet, samtidig som de vil mane de troende til et fornyende program for den kristne livsferd.

ihk.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

O LO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. cng. pr.	11.00
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberget. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
<i>Grefsen kapell,</i> Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
<i>Lunden kapell,</i> Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68. 11/2 kl. 18: Høymesse	—	8.15 11. febr. 18.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.00	10.30
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i> Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgars kirke,</i> Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kapell,</i> Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Dyrevæien, Rygge	—	12.30
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: <i>Jesu Hjerter kapell,</i> Nyveien 17, tlf. 537735	9.05	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallvards kapell,</i> tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kapell,</i> Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45

TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:

TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell,</i> IIa, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kapell,</i> Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: <i>St. Sunniva kapell,</i> Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30

DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:

TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 314	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael's kirke,</i> Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke.
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem
Sta. Katarinahjemmet.
St. Pauls Kirke
Moderhuset
Florida Sykehus
Øyenklinikken
St. Josephs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
S. Elisabeth Inst., Hammerfest
St. Theresia kirke, Hønefoss.
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

Oslo

Bergen

TIL VÅRE ABONNENTER!

I dette nummer finnes vedlagt et innbetalingskort. — Alle som skylder kontingent for 1956 — og etterliggende for 1955 — bes vennligst betale den på nærmeste postkontor. Korte gjelder derimot ikke de abonnenter som allerede har betalt for i år eller har en annen betalingsordning.

Vi takker alle abonnenter som hjelper oss med en hurtig innbetaling! St. Olav's eksp.

YNGRE DAME ELLER HERRE

med bokholdermessig utdannelse og øvet i alm. kontorarbeide, derunder maskinskriving, får stilling nu eller senere. Ansøking med utførlige opplysninger sendes «St. Olav's eksp., Akersv. 5, Oslo, som også om ønskes oppgir firmaets navn.

Har denne annonse noen verdi?

De avgjør det ved å benytte oss som Deres forsikringsforbindelse

Gulli & Rokk

Assuransse

Stortingsgt. 22
Sentralbord 33 44 00

OSLO

Ved bestilling av olje: Oslo 68 34 66
Service: Oslo 56 35 92

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: Innen torsdag før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 numre årlig. - Postgiro 15986.

SALMEDIKTNING OG SALMESANG

I statskirkelig kretser har der i den senere tid vært ført atskillig diskusjon om salmesang og om revisjon av salmebøker. Som et interessant apropos foreligger nå, posthumt, prost Rynnings oversikt over norsk salmediktning.* Riktignok er prostens store tobindsverk snarere en salmebøkenes historie enn en salmediktningens historie, for så vidt som det beskjefter seg mer med salmenes skjebne i den norske kirkesang enn det egentlig gir seg av med noen litterær vurdering. Første bind fører fram til 1814 og gir i en første del en oversikt over den katolske perioden — latinsk diktning i Norge, og «norsk kristlynd diktning i millomaldere». Fremstillingen er korrekt uten å bringe noe nytt. Annen del (1536—1814) må vel dessverre sies å være en dokumentasjon av tre århundres åndelig fattigdom — idet noen norsk salmediktning av betydning da knapt fantes.

Annerledes stiller tingene seg i Danmark, som første bind til dels behandler, på grunn av den danske salmekunsts betydning for den norske kirkesangen. Og når vi med annet bind kommer over til tiden etter 1814 møter vi også i Norge den spesifikt protestantiske salmediktning i fullt flor. Den nasjonale og kristelige renessanse som gjorde seg gjeldende i åndslivet kom også salmediktningen til gode. Nå gjen-speiler naturlig nok salmediktningen kirkens historie med dens stridende tendenser — herrnhutere og haugianere, opplysningsfolk, biblisister og grundtvigianere har hver sitt syn på kristendommen og følgelig også på hva slags salmer som passer ved en gudstjeneste. Rynning står stort sett som upartisk historieskriver, men man merker nok likevel hans sympatier i striden, og hans sans for linjen i den kristene hymnologiske tradisjon gir ham et godt grunnlag å stå på for å skjelve den ekte liturgiske salme ut fra de åndelige sanger. Klart ser han faren ved den for lette åndelige kost som de svenske og engelske vekselmiljøer bød frem: «Det er det numinøse i den ekte salmen, som disse songane frå engelsk og svensk vantar. Herren er ikkje berre «Lammets», men og «Løven av Juda»! — Dei er utslag av ei kristenånd, som — einsidugt dyrka — hev ført til ordet um at «kristendom er for kvinnor, gamle og born.»

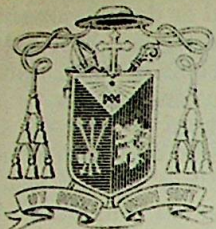
* P. E. Rynning: Salmediktning i Noreg I - II. Det Norske Samlaget, Oslo 1954.

Men Rynnings egentlige ledetråd er det *nasjonale*, og kronen på ni hundre års utvikling ser han satt med utgivelsen av Nynorsk Salmebok, i 1925. Sant nok kan hans norsk-norske absolutisme få en til å ryste en smule oppgitt på hodet, men vi tror på at i prinsippet har han rett. Det beste vitnesbyrd om at kristendommen er rotfestet i folket, og den beste vei fra kristendommen til folket, er en religiøs diktning som er skapt av folket selv.

Prost Rynnings salmehistorie inneholder en mengde detaljopplysninger og dertil et godt register og noteapparat — en sjelden foreteelse i norsk faglitteratur! Den er på mange områder et selvstendig forskerarbeid, den første fullstendige oversikt over emnet og fyller en lakune i norsk kirkehistorisk litteratur på en fullt forsvarlig måte. Vi er det Norske Samlaget takknemlig for å ha påtatt seg utgivelsen.

Gjennom sin varsomme stillingtagen, såvel som gjennom de fakta han bringer, vil prost Rynnings bok sikkert ikke være uten innflytelse på salmesangens fremtid i Norge. Også for oss katolikker kan et studium av protestantisk salmehistorie hjelpe til å klarne begrepene. Riktignok er synet på selve gudstjenesten, og følgelig på salmenes plass innenfor den, alt for forskjellig til at statskirkens aktuelle problemer på dette område angår oss direkte. Det er likevel interessant å legge merke til visse tendenser som kommer til uttrykk, særlig blant yngre teologer. Dr. Per Lønning har nylig gått til stormangrep på de «åndelige sangene», som han hevder forflater evangeliet og bringer kristendommens åndsinnhold ned på følelsenes plan. Samtidig arbeides der på å bringe de gamle salmemelodiene tilbake til et uttrykk som gir salmene i høyere grad preg av deres gudstjenestlige funksjon enn tilfellet nå er. «En slik tilbakevenden er nødvendig, fordi salmene er skapt for en syngende menighet, skapt til å bæres frem av en jubel og friskhet, samtidig som de er skapt for toner som med ukunstlet enkelhet vet å ordne seg inn under og bære Ordet.» (Lønning.)

Det er interessant å se salmenes ekklesiale aspekt så klart fremhevet. Hvis vi katolikker føler oss så fremmede i en protestantisk gudstjeneste, så er det ikke bare på grunn av messeofferets fravær, men på grunn av den ensidige aksentuering hele gudstjenesten har fått. Gudstjenesten er blitt utelukkende en *Ordets tjeneste*, alt for ofte forstått som en ordenes tjeneste, hvor Ordet er innskrenket til å bety en forsikring til den enkelte om hans synders forlatelse. Når således gudstjenesten er konsentrert om den enkelte kristne og hans «oppbyggelse», har dette også satt sitt preg på salmedikternes oppfatning av sin rolle gjennom århundrene. Salmen er i stor utstrekning redusert til å være enten en formanende læretale («Gjør det lille du kan —») eller, oftere, en betraktning over den enkeltes forhold til Jesus, med ettertrykk på de subjektive følelser: angst, eller trygghet og frelsesvisshet. Men en gudstjeneste slik vi forstår den, bygger i prinsippet på to faktorer: Det er Kirken, uttrykt ved den tilstedeværende menighet, altså *fellesskapet*, som er samlet til *gudsdyrkelse*. Av dette følger nødvendigheten av en meget mer objektiv salmediktning: En streng form må holde altfor sterke følelsesuttrykk i tømme, og sentrum for bønner er ikke *jeget*, men Gud. — Og nettopp

FASTEMANDAT

for

året 1956

- I. I vårt bispedømme dispenserer fra *fastebudet*, unntatt *askeonsdag*, *langfredag* og på *vigiliedagene for Marias opptagelsesfest* (14. august) og *jul* (24. desember).
- II. *Abstinensbudet*, som forplikter alle som har fylt syv år til å avholde seg fra kjøttmat, gjelder for alle årets fredager, *askeonsdag* og *vigiliedagene til Marias opptagelsesfest* og *jul*. Julaften vil vi dog dispensere både fra faste og abstinens fra kl. 12 middag av.
- III. Fritatt for abstinensbudet, unntatt *askeonsdag* og *langfredag*, blir 1) de som pleier å få sin mat på spisesteder utenfor hjemmet, 2) gjester hos ikke-katolikker, 3) medlemmer og tjenere av en husstand der vert eller vertinne ikke er katolikker, 4) syke og rekonvalesenter, 5) de som er på reise.
- IV. Sokneprestene har myndighet til av viktige grunner å dispensere *enkelt* troende fra abstinensbudet, og alle skriftefedre meddeles hermed samme myndighet.

V. For at fastetidens ånd likevel skal holdes levende hos alle, oppfordrer Den hellige far alle til å være særlig ivrige i andaktsøvelsene og til å gjøre kjærlighetsgjerninger, særlig mot de trengende og syke. Derfor anmodes alle innstendig om i fastetiden minst én gang om uken å be den smertefulle rosenkrans og én gang om uken å be korsveien i kirken, og å overvære de såkalte fasteprekener om Kristi lidelse. Likeså skal alle som er i stand til det, i fastetiden legge en almisse, avpasset etter deres økonomiske forhold, i de bøsser som skal settes opp i alle kirker og offentlige kapeller med påskrift: «Fastealmsisser». Disse fastealmsisser skal nyttes til beste for våre kirkelige institusjoner.

- VI. I de såkalte *lukkede tider*, d. e. fra og med *askeonsdag* til og med *første påskedag* og fra og med *første adventssøndag* til og med *julefesten*, må det ikke holdes høytidelige brylluper. I selve *faste-* og *adventstiden* skal de troende avholde seg fra *dans* og *andre støyende offentlige forlystelser*.
- VII. Til å oppfylle Kirkens bud om *påskekommunionen fastsettes tiden fra Pasjonssøndag* til og med *Treenighetsfest*.

† *Jacob Mangers*,
biskop av Oslo.

Dette fastemandat skal leses opp i alle kirker og offentlige kapeller Søndag Quinquagesima, både i ottemessen og i høy-messen.

denne innstilling, tendensen bort fra de subjektive følelsesytringer og over til menighetens gudsdyrkelse, synes de ovenfor nevnte reaksjoner iallfall i noen grad å representere.

Hvilken interesse har nå disse overveielser for oss?

Om vi på vår side nok har prinsippene i orden, er Kirkens liv i stadig utvikling, og dens praksis gjenstand for stadig revisjon og forbedring. Om vi således nok vet at gudstjenesten er Kirkens felles bønn, så lar den konkrete virkeliggjørelse av dette svært ofte atskillig tilbake å ønske. Folkets, menighetens aktive deltagelse i gudstjenesten er den liturgiske bevegelses programpost nr. 1; og den skal realiseres, ikke bare derved at hver enkelt følger prestens bønner i sin messebok, men ved at man *synger med*. Menigheten er «Guds folk», og den egenkapen må få sansbart uttrykk; det skjer da først og fremst gjennom sangen. Samtidig er det klart at menighetssangen er en mektig hjelp for tilegnelsen av det kristne trosinnhold; tekster som uttrykker de kristnes sannheter på en kunstnerisk forsvarlig måte, vil på det vis bli enhver kirkegjengers åndelige eie. Men så er det også dobbelt viktig at der synges gode salmer. (Og at der synges på rette tid og sted. Våre sangmesser kunne trenge en artikkel for seg, og meget vil kunne sies for og imot; det som iallfall er umiddelbart innlysende er at der er én tid til å synge, en annen til å tie i stille bønn, og en annen til å lytte; at menigheten lar presten komme til orde under epistel og evangelium, prefa-

sjon og Fadervår burde være en selvfølge!) Og hva nå valget av gode salmer angår, så har vi jo, ut fra vår egen, høyst forklarlige, fattigdom, begynt å øse av statskirkens salmeskatt. Og det gjør vi med all rett. Det er ingen grunn til at vi ikke skal oppta norske gjendiktninger av gammelt katolsk stoff; det finnes heller ingen *prinsipielle* grunner til at vi ikke skal bruke salmer diktet av protestantiske forfattere. Tvertimot er det helt normalt at vi tar opp salmer som uttrykker felleskristent gods, når det kunstneriske uttrykk samtidig står fullt på høyden.

Likevel må vi her gjøre to ganske sterke reserverasjoner gjeldende. En salme kan godt, rent innholdsmessig sett, være ortodoks, og likevel være så forankret i protenstantisk mentalitet at den av den grunn er uegnet. Forskjellen mellom protenstantisk og katolsk lære bunner for en stor del i en uenighet om betoning. Den lutherske teologi har forskjøvet mønsteret, slik at visse sannheter kommer i skyggen, mens andre blir overdimensjonert; og dette disharmoniske syn toner ofte frem — mellom linjene. Og for det annet må den kultiske situasjon tas i betraktning. I hvilken miljø hører salmen opprinnelig hjemme — og i hvilken liturgisk struktur kan den innpasses? Som vi allerede har antydnet, kan en religiøs sang godt eie et lødig kristent innhold og allikevel ikke høre hjemme i en kirke, fordi den ikke er egnet til å uttrykke fellesskapets gudstjeneste. Men i den utstrekning protenstantisk salmediktning og dens melodiuttrykk nærmer seg vårt kultus-ideal, vil den appellere til oss og kunne finne anvendelse hos oss.

Erik Gunnes, O.P.

MODERNE MENTALITET

eller

LARSENS DOGMER

Af Peter Schindler

II.

Ikke, at Larsen totalt afviser Religion — ogsaa om den har han sine Dogmer.

Præsterne lever ikke, som de prædiker. Fuldkommen rigtigt, men gør Larsen selv det? gør nogen det? Er vi ikke alle nødt til at sætte Idealet højere end vor Praxis for at ophæve Tiltrækningskraften fra Jorden og det underjordiske? Har vi ikke alle Brug for Kredit eller Moratorium, uden at vi derfor behøver at være totalt fallit? Er vi Præster ene udelukkede fra alle Synderes Ret til Larsens Forstaaelse og Overbærenhed? Og for Resten er det jo sletikke Præsterne, det drejer sig om...

Jeg vil have mit eget Forhold til Gud, der behøver ingen Præst at stille sig mellem Gud og min Sjæl, siger Larsen, og jeg tør næppe svare, at jeg har mine Tanker om Virkeligheden af dette Forhold, som jo unddrager sig Bedømmelse ved at være usynligt og umærkeligt. Men, at jeg «stiller mig imellem» Larsens Sjæl og Gud, vil jeg bestemt benægte: jeg staar mellem disse to Personer, det er rigtigt nok, men jeg staar der kun, fordi jeg er stillet der. Og jeg staar ikke i Vejen; selv i Skriftestolen staar jeg ikke i Vejen, mere end jeg staar i Vejen ved Døbefont og Alter, eftersom det er Gud, der har stillet mig alle tre Steder, samt paa Prædikestolen. Lægen stiller sig jo hellerikke imellem Patienten og Sundheden, han formidler mellem dem; Advokaten stiller sig ikke imellem Borgeren og Retten, han formidler mellem dem. Ingen af de tre prøver at «tage Ansvar» fra Larsen, al den stund det staar til Larsen selv at søge Formidleren, og i lige saa høj en Grad staar til ham selv at rette sig efter den Besked, han faar — mod hans Vilje kan de ikke tvinge ham til at undgaa Død eller Beskadigelse paa Sjæl, Legeme eller Medborgerskab.

I Religionen er der ingen Beviser, faar vi at vide af dem, der glemmer, at haandgribelige Beviser findes kun i Naturvidenskaberne, men at dette ikke betyder, at Aandsvidenskaberne (og Theologien blandt dem) er uden Argumenter og Motiveringer; rigtigt nok, at disse aldrig er uimodsigeligt tvingende som Beviserne i Matematik, Fysik og Kemi, men er de saaledes beskafte at alle Pile synes En at pege mod et bestemt Punkt og ingen væsentlig Pil den modsatte Vej, er det «Bevis» nok til at indstille sin Existens efter og til at hævde: ikke *credo quia absurdum*: at «jeg tror, fordi det er absurd», men *credo ut intelligam*: «kun ved at tro faar jeg Mening i Tingene». Det var for Resten en af alle Tidens største Matematikere (Pascal), som talte om «Hjærtets Grunde, som Forstanden ikke kender». Den, hvis

Etterat vi i forrige del fikk høre om Larsens toleransebegreper, om hans mening om den absolutte sannhet, om omgangen med det hellige og til sist hans håndfaste dogmer om hvordan et barn skal vokse opp, får vi her møte ham i hans forhold til religionen.

Tro er saaledes fundamentet, staar paa fast Grund, mens den, der angaaende evige Sager nøjes med at «synes» eller «mene», ikke er aandeligt redelig, saafremt han da har Forstand til mere. Det har «disse smaa»: Barnet og den enfoldige, jo ikke, men de føler sig saa absolut sikre paa eet Argument: Mor siger det... Far vil have det... Lad saa Smaamanden i de «underudviklede» Lande have Lov at tro, fordi Moderkirken siger det, og handle som Pateren vil have det; det er det, man kalder «Barnetro», og vor Religions Stifter har jo stærkt understreget det som Frelsesvilkaar: at blive som et Barn.

Der er en uhyggelig Reaktion hos visse i Nutiden, fordi den stiller dogmatiske Slagord op med hele Propagandafrasens enkle Slagkraft, mens vort Svar er yderst komplekst og maa henvise til mange Faktorer. *Religionens Muse er Døden*, slynges der ud, og Beviset vejer tungt: Pyramiden, Kæmpehøjen med den store Runesten, Kirken født i Katakomben... ja, selve Korset paa vort Alter er jo selve Døds symbolet. Imidlertid skal man ikke bebrejde en Religion, at den har et Forhold til Døden, eftersom Døden jo er det eneste sikre i Livet; vor Religion bruger jo hverken Pyramider eller Kæmpehøje, og den er født i Jerusalem paa Pintsedag og ikke i Katakomberne, som blot var underjordiske Kirkegaarde gennem kort Tid og paa faa Steder; endelig er vort Krucifix et Livssymbol og ikke et Dødens Tegn, thi uden dette ene Dødsfald havde det været evig Død for samtlige Medlemmer af Menneskeslægten — at et Dødstegn er Livssymbol, kalder man et Mysterium. For Resten er jo Døden Formens Forfald, men sig os saa, hvordan den har kunnet inspirere Form som Hagia Sophia, Sixtinerkapellet, Notre Dame, de brogede Ruder, Palestrinas Toner, Dantes Vers... hvad mere skal vi nævne fra Religionens Triumftog gennem Europa?

Det var den Gang, svares der, men i Nutiden er Kirken ikke Triumfvogn men *Ambulancevogn* for dem, der ikke magtede Livet. I saa Fald kom den sin Stifters Hensigt ret nær — man mindes en «Ambulance» i Form af en Mand med et Æsel paa Vej fra Jeriko til Jerusalem... For Resten havde jeg Lyst til, angaaende «Nutid», at nævne en Række Navne, der tilfældigt falder mig ind, blot indenfor Omraadet af den Litteratur, der er tilgængelig paa nordiske Sprog: Graham Greene, Bernanos, Mauriac, Bergengruen, Daniel-Rops, Ricciotti, von Le Fort, Claudel, Bruce Marshall, Sigrid Undset, Waugh, Stolpe og «Don Camillo»s Fader... er der noget i Vejen med dem som høj «Kunst» eller som «Nutid»? Der er heller ikke noget i Vejen med dem som Exponenter for Religionen, men mon disse Heste ikke er for vælige til at kunne spændes for «Ambulancevognen»? Mit Argument har ganske vist kun Vægt overfor den, der har læst disse Aanders Værker, men hvorfor taler Larsen saa med?

Lad være, at de sletikke er pseudo-religiøs Sirup, som den religiøse Halvdannelse fordrer det af «gudelig» Litteratur (ogsaa dette Begreb i Gaaseøjne),

de er end ikke Honning, nogle af Forfatterne har rent ud sagt ikke saa ganske lidt Eddike i Blækket, men det er den Bitterhed, der nu en Gang er over det fortabte og frelste Menneskeliv i en falden Verden, som aldrig kan blive religiøs Idyll, men altid maa være Drama.

Drama er jo kun tænkeligt paa katholsk Grund, thi kun dær vil Konflikten mellem Adam Homo, som er beskadiget af Arvesynden, og et Credo saa fast som en Klippe, en Codex saa haard som Sten-tavler med Skrift af guddommelig Finger, være tænkelig; men Dramaet vil kun være forstaaeligt for den, der møder det i Kunstens højeste Form, som løfter Konflikten op fra at være personlig til at blive almen. Hvor denne Opløftelse ikke sker, men man stikker i den blot personlige Konflikt («hvordan tror Jeg en naadig Gud?»), danner den blot et evindeligt vædskende Sjælesaar.

Og hvor den ikke løses gennem den guddommelige Naade, er der intet andet tilbage end det, Larsen finder i sin pseudo-realistiske Litteratur: Skildringen af den beskadigede Adams Elendighed uden Haab om Frelse — og derfor uden Spænding og Drama. Ikke en materialistisk «Frelse», der enten bilder ham ind, at Synden ikke gør noget, og at han ikke kan gøre for den; ej heller falske Løfter om, at «Omgendelse», «Samdeling» eller Skriftemaal vil tage Synden (og maaske endda Fristelsen) ud af hans Liv; men en Frelse, der betyder, at den, han har krænket: Gud, tilgiver ham, fordi Den anden Adam: Kristus, har betalt «Syndens Sold» — indtræder der saa ogsaa en større eller mindre Forbedring af hans Syndighed, er dette kun et Naadens Biprodukt. Ogsaa dette er kun tænkeligt paa katholsk Trosgrund, hvor man tiltror Gud den *Humor* at elske den faldne Adam, allerede før han forbedrer sig, og at være tilfreds med hans Anstrængelser for at leve op til Guds Kærlighed, selv naar de med jordiske Øjne synes komisk mikroskopiske og ikke at staa i noget proportionelt Forhold til den Salighed, den guddommelige Godhed under ham.

Hvor der hverken er Drama eller Humor i Religionen, opstaar det Tomrum, vi kalder *Sækularisationen*: det Guddommeliges gradvise Forsvinden ud af Menneskelivet. Hær hjælper ingen «Vækkelse», for en Religion, der isolerer sig til det rent opbyggelige (eller det blot moralske) i Stedet for at sigte paa baade Intelligens og Sanser, Naturfølelse, Samfundsliv, Elskov og Kunstneriske Ævner, har ikke bemægtiget sig hele Mennesket som psykosomatisk Væsen, og saa gør det oprørske Menneske sig fri og tror, at det er Gud, og at Tekniken er Det ny Jerusalem. En «Vækkelse» kan velnok drive Djævelen ud — det viser Fakta — men den glemmer, at hvis ikke Engle og Muser tager det rensede, men tomme Hus i Besiddelse, har det et Vakuums Tiltrækningskraft paa Dæmoner. En blot «Vækkelse» er intet Maal, blot et Middel; i sig selv skaber den intet, den har intet Overskud til Resten af Menneskelivet, dærfor er den aldrig tragisk, (for Tragedie er Spænding), men blot traurig, humorforladt.

Læg Mærke til, at Vingrænsen i Europa er mere end en Grænse mellem Vin og Øl, den er Konfessionsgrænsen, og nordfor den begynder den religiøse Ked-sommelighed, ja visse Steder Kedeligheden som Religion; nordfor den ophører den intime Forening af

Det katolske universitet i LOUVAIN

Stud. mag. art. Knut Bjørngård.

Da jeg voksede opp som smågutt i Trondheim, kom det hver kveld inn i de trange veitene en mann med en lang stang over skuldren. Dette var like før vi unger ble jaget inn. Han hadde bare en arm, men han behøvde ikke mer for å tenne gasslyktene som den gang ennå var i bruk. Jeg husker også at min mor av og til fikk besøk av en knivsliper med en maskin som han trådte med foten. Slike små foretagender er hos oss blitt borte med den sosiale utviklingen. Men her i Belgia kan man fremdeles finne dem. Mannen med stangen går omkring i

Tro og Kunst, Religionen forsager al Form og flyder ud; nordfor den er «Synden» Themaet paa Prædikestol og for Altret — sydfor den ordnes «Synden» i Boxen nede i Hjørnet af Kirken: vi gør aldrig hele Kathedralen til én enorm Skriftestol. Vore store Skribenter skriver visselig om «Synd» (oh, Mauriac, Graham Greene og Bernanos!), men de *udløser* Konflikten. Dærfor er der Kirkefest sydfor Grænsen; naar Skriftemålet er aflagt og Sjælen har faaet sin Næring ved Altret og Sindet sit Tilskud fra Prædikestolen, er der Plads for Kermesse med Spisning, Bægerklang, Dans og Lystighed: Religionens Humor — nordfor er der blot Kaffebord!

Den *kristne Humanisme* — og med den: den katolske Kunst — hviler i Spændingen mellem vor altid Syndighed og Guds altid Kærlighed; dærfor kender den intet «profant», og taaler ingen Sækularisation, der vil unddrage Felter (f. Ex. det politiske, økonomiske, videnskabelige eller kunstneriske) fra Guds Indflydelse; den vil have alt ind under Gud, se Gud i alt og alt i Gud — uden anstrængt at tale om det i Tide og Utide, somom det var noget paa-faldende: Nej, Guds «Rige» er selvfølgelig altomfattende!

Den kristelige Humanismens Segl er Humoren. Humor er Bagsiden af Alvorens kostelige Mønt, og da denne er av massivt Guld, er ogsaa Bagsiden af Guld. Var den kun forgyldt, var det ikke Humor, men Humorens Surrogat: Pjank, Forlystelse. Kun den helt enfoldige med sin indforstaaede Tro og den høj-lærde med sin motiverede Tro kan naa til Humorens Overskud — Middelmaadigheden er dødsdømt til Kedelighed, men tror, at dens Kedelighed er alvor.

Er nu ikke alt dette foragt for Larsen og dærmød Ukærlighed mod en af Guds Skabninger? Nej, det er et Ønske om at komme om bagved den Overflade, «Verden» har klistret paa Larsen, og ind til *Gud i ham* — og i os alle. For ham, for Gud i Larsen, har jeg Ærefrygt, selv naar han er Synder eller Fjols, bare han kan blive enfoldig, som Gud har skabt ham. Hele Resten er hos mig selv (Larsens Frænde!) kun Foragt værd — og hos ham Medynk. Bliver vi skræl-lede fra alt det, «Verden» har klistret paa os, faar vi lært Enfold af Livets Gud og bliver virkelige og væsentlige Mennesker, og saa først mærker vi — ligesom min Tigger i Rom — at vi har et lille Gran af *Lighed med Gud*, som blev Menneske.

Louvain hver kveld og tenner gasslyktene, og knivslipere og fillesamlere har frihet til å drive sin handel. Og det er tillatt å tigge også, uten at det dermed er sagt at det finnes tiggere. Hver dag før en helligdag i semesteret vil man finne utenfor de fleste store universitetsbygninger i Louvain en kone med et barn på armen som rekker frem en hånd, uten at det hele virker påtrengende. Man har frihet til å være fattig.

Men så må man også legge til at man har frihet til å være rik. Studenter pleier i regelen ikke å gå for det beste klientell når man vil oppnå penger, men i Belgia finner man at en god del av dem er relativt velstående. Hver 7. eller 8. student her i Louvain har sin egen bil, og det finnes vel neppe noe annet land i Europa hvor man kan se så mange amerikanske dollarglis på veiene. Hollenderne, som liker å fortelle utlendinger at de er fattige og arbeidssomme, pleier alltid å hentyde til all den uran som finnes i Belgisk Congo når talen er om Belgia og rikdom. Det er denne uran som er blitt til dyre biler. Jeg kan ikke si hva som er sant og galt i historien, jeg merker bare at det er dyrt å leve her, selv på studentmanér. En studentmiddag kommer på 3,50 norsk krone, mens man i Oslo kan gjøre det for 2. Og det er dyrt å studere ved universitetet sett fra norsk synspunkt, fordi det er et privat universitet som ikke har statsstøtte.

Universitetet i Louvain er et katolsk universitet. Det vil si at man gjør korstegn før man begynner en forelesning og at man har et krusifiks hengende over tavla. Men det vil også si at rektor her har en annen posisjon enn vår rektor i Oslo. Han velges blant annet for livstid slik at han får tid til å sette sitt preg på universitetslivet og skape kontinuitet over en årrekke. Og han får også tid til å bli kjent med studentene enda det er 10 000 av dem her. Men katolsk vil også si at det i prinsippet er rektor som bestemmer hvor en student kan bo, etter som alle studenthybler skal godkjennes fra universitetet. I samme hus kan det ikke bo både mannlige og kvinnelige studenter! Og disse bestemmelsene hører med til universitetsreglementet.

Men man finner også at katolsk betyr generøsitet og åpenhet. De utenlandske studentene liker seg godt her i Louvain. Og grunnen til det kan ikke være noen annen enn universitetets utenlandspolitikk, som består i å skape små nasjonale sentra for de utenlandske studentene. Det er omkring 46 forskjellige nasjonaliteter representert ved universitetet i Louvain, og mange av dem har egne hus med rom til hver student, kjøkken, lesesal og bibliotek, ping-pong og spillkort. Og hvert hus er dekorert etter hjemlandets kunsttradisjon. På denne måten får studenten anledning til å skape sin egen atmosfære og tale sitt eget språk i fremmede omgivelser. Foruten Holland som er nærmeste nabo, U.S.A. og Canada er det få europeiske, utenlandske studenter her. Flesteparten kommer fra det nære og fjerne Orient, fra landene i enden av Middelhavet og fri Vietnam, India, China (og Formosa), Japan, Korea, og fra Belgisk Congo. En annen ting som man også merker, det er ikke så få russiske studenter her, Beliorussere (hviterussere) og ukrainere. Denne representasjon av ikke-europeiske studenter henger sikkert sammen med at Belgia i en årrekke har vært kjent som misjonsland i disse områder.

De studier som er mest populære blant de europeiske studenter her, ser ut til å være psykologi, mens en stor del av studentene fra det nære og fjerne Orient er opp-tatt av statsvitenskap (science politique) og internasjonal politikk og rett.

Å studere i Louvain, vil si å gå på forelesninger. Å studere i Oslo, vil si å lese. Men å lese får ikke studentene tid til her, det må de gjøre i feriene. I semesteret har de fullt opp å gjøre med å følge forelesninger. Som de fleste katolske universiteter er Louvain også bygget opp på prinsippet å gi undervisning i klasser. Det er ikke pensumlister som er viktige, men de og de forelesninger hos den og den professor over en bestemt periode. Man studerer til eksamen bakalaureat, licensiat eller doktorgrad, og universitetet sørger for å beskjeftige studenten som eleven på skolebenken. I Oslo har man fjernet seg mer og mer fra et slikt system, men her i Louvain er tradisjonene for sterke til det. Resultatet er en solid og hederlig utdannelse som avsluttes i en rimelig alder, når studenten er 25 år.

Studieordningen ved universitetet er nokså «tett», og man må oppholde seg her en lengre tid for å få ordentlig utbytte av sitt arbeide. Tettheten består i at alle forelesninger og seminarer har som siktepunkt en eksamen. Hvis man bare studerer for å motta ny inspirasjon til sitt eget arbeide, må man forsøkte så godt man kan å løsné litt på systemet og plukke ut de forelesninger og kurser man liker. Undervisningen tar seg flott ut som helhet, men ikke når man prøver å plukke den i stykker. Den offisielle tittel på den art beskjeftigelse jeg foretar, er «étudiant libre», men frihet, slik jeg skjønner den, passer liksom ikke inn i systemet. Overhodet ser det ut til at man ikke har noe skille mellom nasjonale studenter og utenlandske studenter når det gjelder studier. Man kommer riktignok fra et annet land, men det berører ikke ens status som student. Utenlandske studenter blir puttet inn i det undervisningssystem som universitetet har, and there you are.

Licensiateksamen ved Instituttet for Filosofi i Louvain gir en solid og skikkelig historisk innføring i klassisk gresk og middelalderfilosofi som her regnes for grunnleggende i det filosofiske studium. Dessuten leser studentene en del av matematikkens og naturvitenskapenes metodelære og en god del av psykologi, fysiologi og litt anatomi og biologi. Alle disse studiene bindes sammen av en tomistisk inspirert filosofi som innenfor rammen av undervisningen faktisk fungerer som en helhetsoppfatning hvor de forskjellige enkeltfag har sin plass. Alle professorer knyttet til Instituttet, enten de nå arbeider i etikk, logikk eller psykologi, er faktisk stort sett enig i den metafysikk som først ble utarbeidet av kardinal Mercier omkring århundreskiftet og som i rett nedadstigende linje over Mgr. Deploige, Mgr. Noël til L. De Raeymaecker i dag og F. van Steenberghen danner en filosofisk skole. Men det er mitt inntrykk (hvis jeg får putte inn en kritikk) at kardinal Mercier grunnla mer skole enn han laget noen n y filosofi. Metafysikken i Louvain fungerer godt innenfor rammen av undervisningen og har en styrke i sin karakter av syntese. Den er solid, men virker på meg irriterende selvsikker. Den blåser ikke taket av instituttet i alle fall.

På loftet i samme bygning foregår det en aktivitet som jeg finner mer interessant. Her regjerer fransiskanerpater H. L. van Breda, og her befinner seg alle de etterlatte manuskriptene til den tyske filosofen Edmund Husserl som van Breda fikk reddet unna fra Tyskland i 1938. Siden 1948 har han ledet oversettelse og utgivelse av atskillige av Husserls arbeider. Og her på dette loftet i Louvain merker man best de to kulturstrømninger som har innflytelse i Belgia, en fra Tyskland og en fra Frankrike. Pater van Breda er en mørkhåret, livlig hollender

BLIKK på TIDEN

■ Det er merkelige og megetsigende tall som nå og da blir fremlagt om hovedstaden i velferdsstat nr. 1 i Europa: «Mer enn et selvmordsforsøk i Stockholm daglig» leser vi i «Verdens Gang» (25. januar). Med ekte svensk grundighet har man analysert på kryss og på tvers det foreliggende materiale over ett år, bl. a. på grunnlag av psykiatriske undersøkelser, og det interessante resultatet er blitt fremlagt i det vitenskapelige tidsskriftet «Nordisk Medicin». Noen av tallene kaster så umiddelbart lys over ondets rot at de fortjener å fastholdes til nærmere ettertanke — på sitt uhyggelige vis bidrar de til kritikken av en tid og av en kulturtype hvor det egentlig lykkebærende i menneskelivet er blitt svekket og nedvurdert:

«Kjønnfordelingen stemte overens med befolkningen. Aldersforskjellen viste en, så vel absolutt som relativ opphopning i alderen 20—40 år. Fraskilte var over-representert. Materialet viste betydelig overvekt for sosialhjelpsklientellet. Yrkeskvinner syntes å være mer utsatt enn hjemmeværende kvinner. ... Blant motivene dominerte hos begge kjønn menneskelige samlivsproblemer, først og fremst ekteskapelige og erotiske konflikter. Derneft kom i hyppighet alkoholproblemer, psykisk og kroppslig sykdom og sosiale problemer: økonomi, arbeid, bolig, etc.»

Rike naturlige ressurser og en blidere historisk skjebne enn dets tre nordiske naboer har tillatt Sverige å bli en sosial mønsterstat og fremvise virkeliggjort og utbygget det som i de øvrige nordiske land ofte bare er et mål man arbeider seg frem imot. Det gir stoff til den alvorligste ettertanke at «det svenska folkehimmets» materielle velstand lar menneskets mentale og psykologiske problemer uavkortet tilbake, og det i en grad som nå og da røper tragiske dimensjoner. Hva nettopp selvmordsproblemet angår er det likeledes slående at nettopp det land som i Norden kommer nærmest opp til Sverige i sosial velstand og trygghet, Danmark, topper statistikken i Europa. Det skal man selvfølgelig ikke trekke for hastige og bastante slutninger av. Men ett og annet sier det oss nå allikevel om et lykke- og velferdsbegrep som åpenbart er for snevert oppfattet. Mennesket lever ikke av brød alene.

■ De «kvinnelige prester» er stående debatterte for tiden. For katolikker har det en temmelig akademisk interesse, som katolsk problem er det utenkelig. Ikke bare er vår oppfatning av prestedømmet en helt annen. Men sikkert føles det også praktisk og psykologisk langt mindre innenfor katolisismen fordi den levner så stor plass for kvinnelig initiativ og begavelse innen ordenslivets mange muligheter.

Av symptomatisk interesse er imidlertid problemets av-

som reiser til Paris i ferien. De Wæhlens er Heideggerforsker.

Men hele dette arbeidet i Husserl-arkivet foregår innenfor rammen av et katolsk universitet, uten at denne filosofien egentlig faller i tråd med den offisielle metafysikken i Louvain. Og utgivelsen av Husserls arbeider har stor betydning for filosofien i Europa. Så bortsett fra om man har lyst til å kritisere, vil jeg gi all honnør til den virkelige katolske rektor i Louvain, Mgr. H. van Waeyenbergh.

Louvain i juleuken 1955.

Knut Bjørngard.

hengighet av statskirkeordningen, som nå igjen (sist var det omkring rektors bekjennelsesplikt) er årsak til rivninger. Igjen tar staten et initiativ ut fra profane motiver (kvinnemansipasjonen innen embetsmannsverket) som kommer i strid med kristne absolutter, eller i hvert fall (mener andre) med kirkelige behov og interesser.

Så vidt vi kan se er den ortodokse og alltid konsekvente biskop *Indrebø* temmelig alene blant de autorative instanser om med fasthet å fremsette et absolutt og prinsipielt og ubetinget nei. De øvrige rådspurte påberoper seg mer eller mindre pragmatisk rimeligheten i den Mowinckel'ske klausul at menighetsrådene skal få bestemme om de ønsker kvinnelig prest eller ikke. Selv om klausulen opprettholdes, turde den i det lange løp vise seg å være et skrøpelig bolverk. Utvilsomt ville problemstillingen vinne i saklighet ved at man skarpt adskilte to vesensforskjellige ting: Statens eventuelle rett til å påtvinge kirken en profan embedsordning på den ene side, og muligheten for kvinnelige prester i følge luthersk tro på den annen. I det siste problemet er det ikke minst hele *tradisjonens* verdi for trosnormen som kommer inn. Et kinkig spørsmål i et kirkelig tidehverv!

■ *Graham Greene* har vært på en stort sett lite populær tur til Varsjva, hvor han har forsøkt å få rede på de polske katolikkers kår. Resultatene, som han har offentliggjort i det engelske «Sunday Times», har vakt livlig diskusjon. Mange har syntes at han strakte sin vilje til forståelse over for det polske «folkedemokratiet» urimelig langt, særlig i betraktning av hans egen beretning om at han ikke fikk lov til å få kontakt med den internerte primas, kardinal *Wyszynski*. *Greene* er journalist både av utdanning og av temperament: Det har tidligere (i forbindelse med den franske forfatterinnen *Colette's* ikke-kristne begravelse) lagt ham vendinger i pennen som han senere tok opp til revisjon. Det er sannsynlig at hans karakteristikk av Vatikanets holdning over for den polske regjeringens røde diktatur ville få den samme skjebne dersom han hadde adgang til det veldige informasjonsmateriale om forholdene i Polen som dikterer denne holdning. Når så ikke er tilfelle, må *Greene* selvfølgelig få lov til å skrive ut fra sine egne forutsetninger, selv om andre finner dem sviktende, og med tilsvarende rett gir uttrykk for det.

Denne selvfølgelig ting har forvirret «Dagbladet's» temmelig enøyede kronikør *Karl Emil Hagelund* i en slik grad at han refererer den i en kronikk under den sensasjonelle og misvisende tittel «*Graham Greene mot Moderkirken*» (19. jan.). Hans kjennskap til katolske forhold er ikke gode: En katolsk biskop kan f. eks. ikke «avsettes» (eller suspenderes) av noen regjering. Enhver erklæring i så måte er fullstendig platonisk, den katolske kirke er en autonom biskopkirke hvor alle vet at pavestolen er forbeholdt utnevnes- og avsettelsesrett.

En ensidig fremstilling av forholdet mellom kirke og stat i Polen som vil gi inntrykket av at spenningen fortinsvis gjelder den sosiale struktur-forandring er helt forfeilet. Levet man i et okkupert land under siste verdenskrig (hva *Graham Greene* ikke gjorde), så vet man nøyaktig hva det innebærer når en totalitær regjering synger den gamle sang om at kirken skal få «full frihet» dersom den «holder seg i sakristiet» og «ikke driver politikk». Det sistnevnte innebærer blant annet slikt som å akseptere at foreldrenes uomtvistelige og hellige rett til selv å bestemme sine barns oppdragelse blir trampet under fot, i diktaturets ideologiske ensretting. I dette vitale spørsmålet er den katolske kirke den siste frie store skanse bak jernteppet.

Ellers merker vi oss her med stille undren en inkonsekvens som vi ofte møter på visse hold: På den ene side skrives Kirken ut som en slags åndstyran, på den annen side refereres katolikkens friske med en slags hektisk og mis-

forstått skadefryd: En uenighet i Vatikanets politikk i en bestemt situasjon blir ensbetydende med at man går imot «Kirken». — «Om jeg hamrer eller hamres, like fullt så skal det jamres!»

■ Katolisismen er blitt debattert selv i det pietistiske Kristelige Studentlag. Det noterer vi oss selvfølgelig med glede. I et intervju med «Morgenposten» (23. januar) uttaler Oslo-lagets formann Steinar Halset at professorene Leiv og Sverre Aalen samt rektor Carl Frederik Wisløff skal tale blant annet om «Katolsk og Luthersk nattverdsyn og -praksis» og «Romersk og evangelisk katolisisme?»

— Hva er hensikten med disse møtene?

— Vi har jo lenge i Oslo hatt et Katolsk Forum, og hensikten er derfor å orientere i den situasjon vi er oppe i, og ikke minst fordi katolisismen synes å ha et visst innpass i studentkretser».

Denne siste påstand kommer sterkt i relieff gjennom en kronikk i «Morgenbladet» (24. januar) av Victor Hellern. «Er der grunn til engstelse?» spør han i titelen, og sikter til «den katolske fare». På oss katolikker som kjenner sakens gjenstand «innenfra», virker hans perspektiv her og der både overdimensjonert og skjævt:

«En rekke spørsmål melder seg i forbindelse med den katolske interesse blant de intellektuelle. Hvorfor hører man stadig om at hun eller han har konvertert eller går i lære for å konvertere? Her må det ligge mer enn personlige, følelsesmessige grunner bak. Selvsagt betyr det en hel del at den intellektuelt interesserte student kan møte en moden, filosofisk orientert veileder blant de patere som har Norge som sitt misjonsområde. For vi må være klar over at katolikken driver misjon i vårt land, og til misjonsmarken sendes de best utrustede. Derfor er katolisisme i Oslo og katolisisme i en landsby i Frankrike eller Italia to vidt forskjellige ting».

Unektelig. Riktignok er kjernen i katolisismen overalt den samme, og det er oppdagelsen av denne kjerne som i tilfelle betinger og berettiger konversjonen. Men hva den ytre, synlige utfoldelse angår er forskjellen helt riktig temmelig stor — for øvrig for det meste i vår disfavør. Katolisismen er i høy grad «sosial» religion som krever bredde og overflate, de minoritetskår den har i de nordiske land er meget langt fra å være idealet, og dens ressurser er, og må på våre breddegrader være ganske annerledes beskjedne enn tilfellet er i de store katolske befolkningsgrupper. Til Victor Hellern's litt fantasifulle beskrivelse av hvordan «katolikken» sender spesialutrustede geistlige til Norge, er det bare å bemerke at Kirken her som i alle andre land, uten sideblikk til uvedkommende hensyn, simpelthen søker å bygge opp en geistlighet og tilskynde dannelsen av et ordensliv ut fra landets egen ungdom. Inntil så kan skje i hele behovets bredde oppmuntrer og møtet kommer den de utenlandske prester som føler et personlig *kall* til arbeid i de skandinaviske land. Noen annen «personalpolitikk» kjenner den ikke.

Det positive i Victor Hellern's kronikk er først og fremst sansen for at det finnes bare én måte å møte et interkonfesjonelt problem på, og det er *saklighet*, det vil si: studium, informasjon, ettertanke og objektivitet. Det er neppe for optimistisk å tro at hans betraktninger er typiske for et klimaskifte i den norske opinion når det gjelder den katolske kirke. I stedet for hets og uvitenhet finner vi stadig oftere vilje til undersøkelse og kunnskap. Det er et stort fremskritt. For alle parter.

Fr. Candidus.

BØNNENS APOSTOLAT

Februar: Kampen mot misbruk av nytelsesmidler: alkohol, tobakk, osv. — Kirken i Vietnam.

Liturgi og Musikk

Mozarts kirkemusikk

Den storstilte feiring av «Mozart-året» er begynt. På 200-årsdagen for hans fødsel, 27. januar, ble de første festkonserter avholdt verden over, og i månedene fremover vil det gå slag i slag med de mest utsøkte oppførelser av hans verker, inntil minneåret får en verdig og gripende avslutning på hans dødsdag, 5. desember. Da forrettes det nemlig en høytidelig Requiem-Messe for ham i den kirken og den byen han kjente så godt: Stefansdomen i Wien, og musikken som skal ledsage Messen blir hans eget vidunderlige Requiem, hans siste verk som opptok ham helt inn i døden. Det var under en prøve på et parti av «Dies irae» i dette verket at han for alvor brøt sammen, 4. desember 1791. Han fikk sendt bud på en prest som kom og ga ham den siste salving. Så utåndet han stille og fredelig natten til 5. desember, ikke fullt 36 år gammel.

Verket som han hadde gitt sine siste krefter var ikke fullført. Hans venn og elev Franz Süssmayr la siste hånd på det etter Mozarts egne skisser og forklaringer, og 7 uker etter komponistens død ble det fremført for første gang. «Hvis han ikke hadde skrevet annet enn strykekvartettene og dette Requiem, ville det likevel ha vært nok til å gjøre ham udødelig», uttalte Josef Haydn, hans store samtidige. Og Mozarts Requiem er da også blitt stående som et av hovedverkene, ikke bare i hans egen produksjon, men i hele kirkemusikken.

Det blir ofte oppført, og vi kan glede oss til å høre det her i Oslo i mars, riktignok ikke i forbindelse med den kirkelige handling det ble skapt til å ledsage, men som konsertfremførelse i Universitetets Aula. I våre forhold kunne det ikke godt gjøres annerledes. Tiltaket med å få fremført dette berømte og krevende verk er allikevel så fortjenstfullt at det bør belønnes med stor oppslutning og takknemlighet.

Ellers er Mozarts kirkemusikk, liksom hans personlige forhold til Kirken, blitt svært forskjellig bedømt gjennom tidene. Den store Mozart-beundrer, komponisten Carl Nielsen (1865—1931) går så langt som til å si at «Mozarts forhold til Kirken var helt konvensjonelt og det gjelder kirkemusikken hans også. — For Mozarts og kunstens skyld bør det en gang sies rent ut at de mange verkene han har skrevet for Kirken er helt uten betydning...» («Levende musikk», Gyldendal.)

I oppslagsverker som f. eks. «Lexikon für Theologie und Kirche», Herder 1935, kan man lese at «den høye kunstneriske verdi av Mozarts kirkemusikk formår ikke å oppveie mangelen på liturgisk ånd... Wienerklassikernes kunst fjerner seg fra det liturgiske ords alvor for å bli kantate og symfoni...»

Dette synes å være alt for ensidige og kategoriske dommer. Bortsett fra den gregorianske sang kan man vel ikke si at det finnes en bestemt musikkstil som har monopol på å være «religiøs». Det skulle være mulig for alle tiders komponister å skrive musikk med autentisk religiøs verdi, forutsatt selvfølgelig at de ikke tar seg friheter med den kirkelige handlings tekster og struktur som ikke lar seg forene med liturgien.

Det kan ikke nektes at innflytelsen fra opera og virtuositet hadde virket uheldig i det 18. århundre, og ikke bare for kirkemusikken.

Det var en eiendommelig tid. Mozart levde under keiser Josef II (1741—1790) som gjorde store anstrengelser for å legge Kirken under staten, innføre borgerlig vielse og lov til skilsmisse, for bare å nevne noen av punktene på hans program. Opplysningstiden førte med seg en svekkelse av sansen for mysteriet, så de kristne ofte manglet et virkelig religiøst indre liv. Samtidig fikk bevegelser som Frimureriet vind i seilene. Dens symboler og svermeriske humanisme virket på mange som et supplement til den kirkelige kristendom. Den advarsel mot frimurerverseet som allerede i 1738 var blitt utsendt av Pave Clemens XII, og som i de fleste europeiske land førte til øyeblikkelige forholdsregler, hadde enda ikke hatt noen virkning i Tyskland og Østerrike. Nå hadde ikke frimurerverseet før utbruddet av den franske revolusjon det sterke grep i politikken eller den tydelig uttalte antiklerikale holdning som den fikk etterpå i flere land. Derfor var det ikke ualminnelig at katolikker her i Wien, helt fra den keiserlige familie og nedover, lot seg oppta i frimurerlosjen. Den var ikke noe mer for dem enn et «supplement», en velgjørenhetsinstitusjon som forfektet og praktiserte flere kristne idéer. Keiser Franz, keiserinne Maria Theresias gemal, besøkte losjemøtene. Den rike Michael Puchberg, som Mozart mer enn én gang måtte låne penger av, var frimurer.

Under slike forhold kan det ikke forbause at såvel Leopold Mozart som sønnen Wolfgang trådte inn i losjen «Zur Wohltätigkeit» i desember 1785, seks år før han døde. Hans medlemskap i losjen forklarer slike verker som «Maurerische Trauer-musik», som er en gripende meditasjon over døden i anledning av to frimurerbrødres bortgang, «Die kleine Freimaurer-Kantate» og deler av hans siste opera «Die Zauberflöte», som jo er en blanding av folkelig farse og frimurer-symbolikk.

Men medlemskapet i frimurerlosjen gjorde ikke noe inngrep i Mozarts trosholdning, han var og ble katolikk. Aldri hørte man ham si noe nedsettende om troen eller Kirken. Om hans personlige fromhet vitner det at han som takksigelse for en suksess i Paris gikk ut i hagen og ba en hel rosenkrans! Et annet trekk er den iver han viste for å overbevise en jødisk venn om den katolske tros sannhet. Det var cellisten Sipurtini som Mozart hadde lært å kjenne i London. I et brev forteller han: «Jeg anstrengte meg for å gi ham et riktig begrep om vår tro og bragte det så vidt at han nå er enig med meg i at blant alle kristne trosformer er den katolske den beste.» Det hører med til historien at Sipurtini faktisk omvendte seg og ble opptatt i den katolske Kirke.

Mozart vendte seg avgjort bort fra den franske rasjonalisme og dens kirkefiendtlige konsekvenser. Det ser vi av flere brever til faren, f. eks. i dem hvor han omtaler Voltaire, «ein gottloser Erzspitstube», som han respektløst kalte ham.

Disse og flere andre trekk tyder på at Mozart, som utvilsomt i mangt og meget var et barn av sin tid, i hvert fall ikke sto i noe goldt og konvensjonelt forhold til sin tro. Dette lyser også frem fra hans musikk, og ikke bare i Requiem. Mozart har skrevet ikke mindre enn 15 Messer, og etter nummerfortegnelsen hos Köchel-Einstein, er de jevnt fordelt over hele hans skaperperiode. De han skrev som barn og ung mann er naturlig nok de minst overbevisende. Til skade for hans ry som kirke-

musiker har det også vært at en herre ved navn Novello har utgitt en samling mindreverdige Messer under Mozarts navn som denne overhodet ikke har vært i berøring med.

Etter hvert som Mozart utviklet seg og hans geni friere og friere fikk utfolde seg, merkes dette ikke bare i alle mesterverkene på operaens og instrumentalmusikkens område, men også i kirkemusikken. Geniets tale er aldri tom og likegyldig. Og hvem vil i dag, etter at synet på hans kirkemusikk er blitt rensket for mange misforståelser og feiltolkninger, stå ufølsomme for den religiøse inspirasjon i verker som f. eks. C-moll-Messen, Kronings-Messen eller i flere av de såkalte «Korte Messer» for kor, orgel og orkester? Eller den dypt følte hyldest til Alterets Sakrament i «Ave verum», som han skrev noen måneder før sin død?

En ting som har gjort — og som stadig vil gjøre det vanskelig å vurdere Mozarts kirkemusikkverker etter fortjeneste, er at de stiller enorme krav til utøverne. Hvis de ikke tolkes med overlegen beherskelse av de ofte så kompliserte virkemidler, så mister de sitt uttrykk, og kan irritere mere enn kanskje noen annen musikk. Men blir de utført slik som man kan høre det i våre dager av f. eks. Wiener Sängerknaben, og festspillkorene i Salzburg, så trer deres religiøse og kunstneriske kvaliteter klart frem.

Mozart-året vil nok bringe mange anledninger til å høre mesterens kirkemusikk og til å takke Gud for de store verdier han også i den har skjenket menneskeheden.

Pater Thoralf Norheim, O. P.

Moderne Juleliturgi

En midnattsmesse delvis på morsmål ble holdt siste jul i Amsterdam-konserthusets store sal. Initiativet var tatt av Det katolske sosiale sentrum, en organisasjon som forsøker å nå de såkalte «buiten-kerkelijken», d. e. personer som ikke vanker i kirkene. En regner med at over 900 av disse, sammen med om lag 2000 katolikker tok del i feiringen.

På det store orkesterpodium var det slått opp et vakert enkelt alterbord. Der ble holdt en høytidelig levitt-høymesse. Men for å gjøre den hellige handling lettere forståelig hadde den kirkelige øvrighet for liturgi gitt lov til å synges julesalmer og motetter istedenfor messens faste og foranderlige sangdeler. Tekstene som var blitt valgt, understreket julemysteriets aktuelle betydning: den samme Frelser som den gang lå i krybben, er nå til stede blant oss i nattverdens sakrament. Fra de latinske sanger var bare Credo, katolikkens kjente internasjonale trosbekjennelse, bibeholdt som gregoriansk allsang. Og den forrettende prest leste og sang sine tekster på latin som Kirkens embetsprog.

Høydepunktet i messens første del var forkynnelsen av Guds ord: Etter at selebranten hadde sunget den latinske kirkebønnen, ble epistelteksten og juleevangeliet lest på nederlandsk ved en forleser hvis røst ble forsterket i høytaleranlegget i den store sal. Ved ofringen brakte ti prestere store kalker med små hostier til alteret, og ved offermåltidet utdelte de den hellige kommunion på forskjellige steder i salen. Femti ministranter assisterte ved seremoniene.

Fordi det ikke fantes knelebenker i stolradene, ble deltakerne i de utlagte programhefter oppfordret til ikke å knele, men vekselvis å sette og reise seg etter tegn fra en seremonimester på podiet.

LITTERATUR

En bok for alle Spania-farere:

H. V. Morton: *En fremmed i Spania*. Lutherstiftelsen.

Her er det bare å si: Ta og les, enten De skal til Spania eller ikke. Den engelske forfatteren og journalisten H. V. Morton, som er så kjent fra sine bøker: Gjennom Bibelens land og I Mesterens fotspor, har nå laget en fengende reisebeskrivelse om Spanias byer, landskaper, folkeliv, mat og skikker. Boken er svær — 300 sider — men det er bare å krype opp i en stol, og en blir øyeblikkelig overført til Toledo, Avila, Segovia, Andalusia, ja Spania rundt og på kryss og tvers får en reise.

Det bemerkelsesverdige med Morton er at han går grundig til verks uten å bli kjedelig et minutt. Det er beskjedent å kalle boken «en fremmed» i Spania, for han har nok lest meget om landet og dets folk, og understreker stadig at for å kunne forstå og oppleve Spania, må en ustanselig se bakover i tiden. Nepe i noe annet land i Europa er fortiden så levende, og mens reise-selskapene haster gjennom Pradomuséet eller Escorial, lukker Morton heller øynene der han sitter, og lever seg inn i historien. Og Spanias konger og dronninger blir lys levende for leserne også. Tenk om historien en terpet i skoledagene hadde vært så interessant! Det er uhyre dramatiske liv og skjebner vi får glimt av, ikke bare av Johanna den Vanvittige, men hele rekken av Filip'er og Karl'er og deres dronninger. Aldri har Mortons fortellerglede vært så stor som i denne boken.

Selvsagt kommer han stadig tilbake til den arabiske innflytelse: «På den grunnvoll de hadde arvet fra romerne, bygget maurerne opp en blendende sivilisasjon med elementer fra Bysants og det muhammedanske Orienten.» Mortons gode kjennskap til araberne fra reiser i Asia og Afrika gjør at han kan påvise høyst interessante trekk i spansk folkeliv og karakter nedarvet fra de orientalske erobrere. Det er langt fra bare de stolte byggverk som forteller om denne eiendommelige og langvarige periode i Spanias historie: «Historien kjenner ikke ett tilfelle hvor en spansk donna har hoppet ut av vinduet for å slippe å gifte seg med en araber.»

Spennende er det å lese om brytningene som etter hvert oppsto mellom det mauriske Syd-Spania og de kristne kongedømmer nordpå: Asturia, Aragonia, Navarra, m. fl. Men enda det var i 1492 — snart 500 år siden — at Ferdinand og Isabella definitivt beseiret araberne, så har Spania til den dag i dag fortsatt å stå mest vendt mot syd og øst, det vil helst snu ryggen mot Europa.

Morton trives sammen med spanjerne og har lett for å se de tiltalende sider ved livet i deres land. «Dette enkle og ukompliserte som vi er vant til å forbinde med tidligere epoker, er noe av det mest tiltrek-kende ved Spania. Og det bunder i noe dypere enn alminnelig konservatisme og mangel på utenlandsk valuta,

Deltakerne og pressen roser enstemmig den lett forståelige og meget verdige form som den liturgiske handling her hadde fått. Den ledende katolske ukeavis «De Linie» kaller den «den mest treffende begivenhet i årets julefeiring.»

G. Vr.

det er uttrykk for en bestemt livsholdning. Rennanssen, reformasjonen, den franske revolusjon, industrialismen og vår tids amerikanisering har ikke vært de viktigste kreftene som har bestemt Spanias utvikling. Den verden som har fått vokse frem utenfor alt dette er det vi merker og liker i Spania.»

Selv om Morton ikke er katolikk er han mektig betatt av den kristne kunst og uttrykker høylydt sin begeistring for Teresa av Avila. Han er en glimrende fører rundt i katedralene og klostrene som er de første steder han oppsøker på hvert nytt sted, selv om hans interesse nok er noe ensidig kunstnerisk og ikke religiøst inspirert.

Det slår også ham at kristendommen i Spania har en mer spansk enn universal karakter, og en merker lite til forbindelsen med Roma: «Her hadde jeg reist hundrevis av kilometer på kryss og tvers gjennom Spania, besøkt sakristier og klostre, vært innom utallige butikker som solgte helgenbilder og religiøse souvenirer, og dette var første gang jeg så et bilde av Hans Hellighet. En fremmed, som ikke har forstått den spanske kirkes grunnleggende nasjonale karakter, kunne reise herfra i den tro at kirken i Spania ikke var underlagt Den hellige stol. Dette er naturligvis helt misforstått, som alle vet hører Spania til romerkirkens lydigste døtre.» Og videre et sted: «Når jeg nå kom til å tenke på det, hadde jeg faktisk aldri hørt en spansk geistlig, munk, prest eller kristen lekmann nevne Vatikanet, skjønt de kunne snakke lenge og uttømmende om spanske valfartssteder.»

Følgende refleksjon gir også stoff til videre fun-deringer: «Det er et åpent spørsmål om ikke inkvisisjonen bærer skylden for spanjernes mangel på intellektuell nysgjerrighet. Den kommer frem på mange måter — i mangelen på bokhandler og i spanjernes uformulerte følelse av at dogmer er viktigere enn moral og at det eneste nødvendige for et kristent liv er lydighet mot kirkens rent formelle påbud.»

Så kan en igjen spørre om ikke inkvisisjonen delvis skyldtes bestemte trekk i den spanske folkekarakter — det er mange ting der som en nordbo har vanskelig for å forstå, og den dag i dag roper spanjerne bare henrykt olé — som Morton mener er en avledning av det mauriske Allah — når hestene sleges ut av tyrefekterarenaen med tarmene etter seg.

Slike ting vil sikkert fortsette — men det er også fornyelser og sosiale tiltak i gang i Spania i dag, særlig på Kirkens initiativ, som turister vanskelig kan bli oppmerksom på og som en ikke kan vente at Morton skal ha sett, da det antagelig vil ta generasjoner før de slår merkbart igjennom. Det er et motsetningenes land, og Morton er ikke sen til å se sjarmen ved det.

Boken slutter med en henrivende beskrivelse av klostret Monserrat og dets sorte Jomfru, høyt oppe i fjellene, ca. 5 mil fra Barcelona. Morton ble boende der en tid, gikk lange ensomme turer og tenkte over mange ting, skriver han, bl. a. dette med den spanske verdigheten. «Det er en verdighet som har sin grunn i en levende sans for livets mysterium og i troen på at mennesket er skapt i Guds bilde.»

En sitter igjen med en takknemlig følelse over at det ennå finnes et sted — ikke langt unna — hvor menneskene har sans for verdier som snart er ukjente begrep i mer moderne og mekaniserte land.

Oversetteren later til å ha klart godt alle de nokså spesielle ord og uttrykk som boken har en god del av, og gjengir Mortons engelske humor lett og elegant.

K. R.

UTLANDET:

VATIKANET

Pave Pius XII lærer russisk.

«Europeo» meddeler at paven under sommeroppholdet i Castel Gandolfo tilsynelatende har syslet med russiske språkstudier. En russisk grammatikk og en seddel med notater har ligget på hans skrivebord. Man har også lagt merke til at en geistlig som er russiskkyndig, har besøkt paven flere ganger i sommerens løp.

Graham Greene's noveller

Graham Greene: «Taperen vinner og andre noveller», 194 s. Gyldendal, 1955.

Graham Greene kom tidlig med i Gyldendals populære gule serie, og for noen år siden ble hans drama «Det siste rommet» presentert i forlagets grønne rekke av moderne skuespill. Både den «gule» og den «grønne» Greene ble møtt med begeistring her hjemme. Skuespillet kom dog ut i noe motbør på grunn av det strengt konsekvente syn på ekteskapets uoppløselighet.

Nå er Greene blitt innlemmet i Gyldendals blå serie for moderne noveller. Den «blå» Greene kan neppe sope inn de store trumfer som han tidligere har tatt inn på sine gule og grønne toppkort.

Novellesamlingen har fått sitt navn etter den dominerende åpningsnovelle «Taperen vinner». Denne novelle rager sikkert ikke særlig høyt i Greenes produksjon. Den har lite av den fortattede spenning som Greene så rikelig har lagt inn i så mange andre av sine bøker. Novellens problemstilling er dertil lite fengende, og den virker alt i alt noe uferdig. Heldigvis har novellesamlingen andre perler, så «tapet» i begynnelsen vendes senere i noen grad til «gevinst». Samlingen har tre praktfulle noveller om barnet og barnesinnet. Den har videre en dyp og besettende skildring av en inett gudshater, som driver en liten gutt til randen av sakrileg. Denne novellen som er kalt «Kanskje en forklaring» er tidligere gjengitt i St. Olav under titelen «I Satans sold». De nevnte 4 noveller er lødige Greene-produkter som tross alt gir samlingen et ubestridelig kvalitetsstempel.

«Taperen vinner» viser ikke Greene på det aller høyeste. Det får imidlertid være en trøst at han kommer sterkt tilbake allerede om få måneder, når Gyldendal sender ut hans siste roman i norsk oversettelse. Forhåpentlig står Peter Magnus også for denne oversettelse. Vi skulle da være garantert en gedigen omplantning av Greenes engelsk til et levende norsk.

Helge Røstad.

FASTELAVNSFEST

til inntekt for feriehemmet

«PERSBRÅTEN»

i foreningslokalet, Akersveien 5, Oslo

Lørdag 11. februar kl. 17: Barneaffen.

Søndag 12. februar kl. 18.30: For voksne.

Loddsalg fra kl. 10.30. — Kaffe.

Ta venner og kjente med.

Mariakongregasjonen.

Pave Pius XII har uttalt seg om smertefri barnefødsler.

På foranledning av Gregor Mendel-Instituttet ble en mengde gynekologer fra land i Europa og andre verdensdeler mottatt i audiens av paven i januar i år.

I sin tale til gynekologene skildret paven inngående den nye psykoprofylaktiske metode i forbindelse med barnefødsler, dens grunnlag og formål, slik som det er utviklet av russeren Pawlow og hans elever, samt av englenderen Grantly Deck Read, og klarla metodens etiske og teologiske karakter. Sett fra et moralsk standpunkt innebærer denne metode intet som kan kritiseres, sa paven. Fra et teologisk standpunkt er den ofte blitt fremstillet som om den var forbundet med en materialistisk filosofi og kultur, og derfor i strid med Den hellige skrift og kristendommen. Men man kan ikke kalle Pythagoras læresetning eller Hippokrates anskuelser for «hedenske» fordi deres opphavsmenn var hedninger, og Pasteurs eller Mendels oppdagelser for «kristne» fordi opphavsmennene var kristne. På samme måte forholder det seg med den smertefri barnefødselmetode, som opprinnelig ble fremsatt av vitenskapsmenn som hyldet den materialistiske verdensanskuelse. Disse lærdes anskuelser er riktige, men ikke fordi deres opphavsmenn er materialister. Man kan akseptere det ene og forkaste det annet, og derfor også i dette tilfelle anta den «psykoprofylaktiske metode», uten samtidig å bekjenne seg til oppfinnernes materialistiske verdensanskuelse.

Den materialistiske propaganda har imidlertid identifisert seg med denne metode for å kunne hevde at vitenskapens sannhet og Den hellige skrift motsier hverandre. Det står jo i Bibelen at kvinnen skal føde sine barn med smerte. Men for å forstå dette riktig, må man betrakte Guds straffedom i dens hele sammenheng. Da Gud påla våre stamforeldre og deres etterkommere denne straff, ville han ikke dermed forby menneskene å utforske all skapningens rikdom og la forskningens resultater fremme kulturen og gjøre livet på jorden vakrere og mer utholdelig.

Gud har heller ikke — da han straffet Eva — forbudt vordende mødre å benytte de metoder som gjør en nedkomst mindre smertefull. «Kristendommen utlegger ikke kvinnelighet i negativ forstand», fremhevet paven. «Og når den nye metode kan spare moren for smerter ved fødselen eller forminske dem, kan hun uten samvittighetsskrupler benytte seg av den, selv om hun ikke er forpliktet til det. Skriftens ord bibeholder likevel sin sannhet: Moderskapet gir under alle omstendigheter kvinnen meget å bære.

«Kristen oppfattelse og kristen livsførsel tilkjenner ikke vitenskapens fremskritt og teknikkens forfinelser en absolutt verdi», erklærte Pius XII til slutt. «Menneskets høyeste og siste verd ligger ikke i dets viten og tekniske oppfinnerevne, men i kjærligheten til Gud og hengivelsen i hans tjeneste.»

Sveitsergarden feirer 450 års jubileum i år.

Den 22. januar i året 1506 kom den første avdeling av den sveitsiske pavelige garde — 150 mann — gjennom «Porta del Popolo» inn i byen Roma. De ble samme aften mottatt av pave Julius II, som hadde tilkalt dem for at de skulle danne pavens vakt eller garde. Den 22. januar i år feiret derfor sveitsergarden 450-års dagen for sin beståen.

Seremoniene i forbindelse med jubileet blir den 6. mai, i kapellet San Pellegrino i Vatikanet, som ble stillet til disposisjon for sveitsergarden av pave Leo III i 1590.

ARGENTINA

Alarmtilstanden holder seg i den argentinske republikk.

I følge nyhetsbyrået Kipa har Vatikanets radio erklært at etter hva godt informerte observatører melder om forholdene i Argentina, skyldes Den katolske kirkes nåværende vanskelige stilling for en stor del katolikkene selv. Ikke før var den åpne konflikt overstått før de vendte tilbake til sine gamle stridsspørsmål.

Men det fremgår også av pressen i Argentina at det drives en resolutt og virkningsfull kampanje med henblikk på å innskrenke Kirkens rolle, sette arbeiderbefolkningen opp mot den, og verdsliggjøre alt liv i landet. Dette er intet annet enn kommunistisk spill, og propagandaen er meget dyktig lagt an.

Kirkens viktigste aksjonsområde i Argentina, er det sosiale.

BELGIA

Viktig hyrdebrev om skoleproblemet.

Biskopen av Liège, mgr. Kerckhofs, har latt et viktig hyrdebrev om skolespørsmålet bli lest opp i alle bispedømmets

kirker og kapeller. Brevet var kalt: De katolske skoler i fare.

Først gjør biskopen oppmerksom på at virkningen av Collard-regjeringens skolelov begynner å merkes, og at mange familier befinner seg i en vanskelig økonomisk stilling ved at de sender sine barn til katolske skoler. Det trenges store anstrengelser fra alle som er i stand til det, for å skaffe midler til de katolske skolers fortsatte virksomhet slik at disse ikke behøver å øke skolepengene. Det ville være urettferdig overfor økonomisk dårlig stilte familier.

Skal det lykkes å opprettholde de katolske skoler, trenges det også bønn, arbeide og offer. Mgr. Kerckhofs slutter med en appell til presteskaper om av alle krefter å arbeide for de høyere skoler, da disse er særlig truet. Og han gir uttrykk for sin tillit til at de troende i hans bispedømme vil vite å svare på oppfordringen som bare har til hensikt å tillate den belgiske ungdom å få «leve og vokse i kjennskap og kjærlighet til Jesus Kristus.»

DE FORENTE STATER

Kardinal Spellman på Europatur.

Kardinal Spellman, erkebiskop av New York og øverste feltprest for de amerikanske stridskrefter, har vært i Roma hvor han er blitt mottatt av paven, og reiste deretter til Tyskland for å besøke de amerikanske garnisoner. Han hilste også på forbundskansler Adenauer i Bonn, og gjengjeldte dermed den visitt forbundskansleren avla hos ham da han var i New York.

ENGLAND

Kjent forfatterinne død.

Sheila Kaye-Smith, berømt for sine romaner fra Sussex i England, er nylig død. Hun ble opptatt i Kirken i 1929, sammen med sin mann som inntil da hadde vært anglikansk prest.

Sheila Kaye-Smith er også kjent for to bøker om Jane Austen, og for en biografi om fire katolske kvinner, «Quartet in Heaven».

FRANKRIKE

Årets fasteprekener i Notre-Dame i Paris.

De tradisjonelle fasteprekener i Notre-Dame katedralen i Paris som er blitt berømt langt utenom Frankrikes grenser, vil i år bli holdt av mgr. Blanchet, rektor ved Institut catholique i Paris.

Den første preken blir 19. februar, og i et intervju med den franske dagsavis «La Croix», forteller mgr. Blanchet at gjennomgangstemaet for prekenene blir Guds fravær og nærvær. «Den tid vi lever i gjennomstrømmes av så mange bevegelser som støter an mot hverandre, og den martres av menneskenes problem: Deres søken etter en humanisme, som man gjerne kaller det, men dypere sett er det Gud de tumler med, enten de er seg det bevisst eller ikke. De vil eliminere Gud, og de finner ham igjen. Enkelte av vår tids største oppdagelser synes først å trenge ham tilbake, utelukke ham. Men det viser seg snart at de tvert i mot oppvekker spørsmålet om Gud i enda sterkere grad, og får mange til å søke ham ivrigere enn noen gang før. Det er om denne Gud, slik den katolske tro viser ham og slik vår tid søker ham, at mine fasteprekener kommer til å dreie seg.»

Fasteforedragene blir kringkastet fra Paris.

71 år gammel lege er blitt presteviet.

En lege på 71 år, dr. Olliveau, er blitt viet til prest, og leste sin første messe i Salies-de-Béarn, hvor han har praktisert som lege.

Trekker det fra vinduer og dører?

Det hindrer vi

TETNINGSLISTEMONTASJE A.S

JUEL GUNDERSEN

Huitfeldts gate 33

Telefon 55 02 38 - Oslo

INDIA

Biskopene om den kommunistiske fare.

De katolske biskoper i India har nylig offentliggjort et hyrdebrev hvor de advarer mot den truende fare som kommunismen representerer i denne del av verden, og fordømmer koloniherrdømmet og enhver form for overdreven nasjonalisme:

«En ny fiende forsøker å utnytte Asias legitime aspirasjoner for sine egne mål og i følge sine egne synspunkter.» Biskopene advarer mot kommunismens sanne vesen som bare er en ny form for imperialisme. En må håpe at de asiatiske folk kommer til å avvise kommunismen slik de tidligere har gjort det med koloniveldet. De asiatiske folks indre aspirasjoner var til å begynne med bare lovlige uttrykk for ønsket om nasjonal uavhengighet, for vilje til å praktisere en demokratisk levemåte og for nødvendigheten av sosiale reformer. Men kommunismen søker å undergrave disse aspirasjoner og få dem til å tjene sitt mål, og dette er intet annet enn en ny form for koloniherrdømme.

Biskopene belyser så kommunismens sosiale og økonomiske teorier, og beviser at de står i diametral motsetning til Indias århundregamle tradisjoner. «En overdreven industrialisering og en antisosial kapitalisme kan — like fullt som kommunismen — bare skade den asiatiske tradisjon». Opphevelsen av eiendomsretten til jord slik kommunismen forlanger, kan ikke godkjennes av den kristne sosiale lære. Men Indias økonomiske og sosiale liv bør opprettes i overensstemmelse med landets tradisjoner som krever at familien er samfunnets grunnvoll. Av den grunn bør sosiale reformer i India legges klokt an og stemme overens med landets skikk og bruk.

I slutten av hyrdebrevet peker biskopene på at det nye samfunn som holder på å ta form i India også trues av en overdreven nasjonalisme som risikerer å sette Asias forskjellige folkeslag opp mot hverandre. Det ville være å forråde de bestrebelsene som har ført til den nasjonale uavhengighet hvis denne skulle ende med en overdreven nasjonalisme.

IRLAND

Advarsel mot den irske nasjonalismes overdrivelser.

Kardinal John d'Alton, erkebiskop av Armagh og Irlands primas, har advart ungdommen mot de overdrivelser som den irske nasjonalisme kan føre til. I en preken erklærte biskopen at det utvilsomt var tilstrekkelig med god vilje på begge sider til at man med tålmodighet og måtehold snart ville nå frem til en løsning på den skrikende urettferdighet som var begått mot Irland. Han oppmuntret alle sine tilhørere til å anstrenge seg til det ytterste for å overvinne alt partihat og komme frem til en heldig løsning. Kardinalen henviste til de attentater som var begått i de senere år i Nord-Irland og England, og erklærte at slike sorgelige hendelser på ingen måte bidro til forståelse. De unge som trakter etter en forening av de to parter i Irland bør fremfor alt tenke på at det ikke er med makt man oppnår en union.

OSLO

Wittusen & Jensen a.s

Trykkeri — Kontorrekvisita — Systemer

a.s Rørlegger

Tlf.: 42 41 75 — 42 41 56

Hausmansgt. 16, Oslo

Utfører nyanlegg, omlegninger og reparasjoner

Biskopen av Derry, mgr. Farren, har likeså henvendt seg til de troende i sitt bispedømme, og bedt dem gjøre slutt på ethvert forsøk på å få i stand en samling av Irland ved hjelp av vold og makt. Det er bare gjennom tålmodighet og måtehold at alle irlenderes drøm om ett rike kan realiseres, uttalte biskopen.

ITALIA

Vakker gave til pave Pius XII.

Kristne arbeidere i Italia vil bygge en kirke som gave til Pave Pius XII på hans 80-års fødselsdag, som blir feiret den 2. mars i år.

Moderne julekrybbe.

I Salesianerkirken i Milano var det i år en høyst moderne julekrybbe. Maria og Josef hadde tatt inn i en bilgarasje, og der kom Jesusbarnet til verden! Garasjen var plasert midt i en storbybebyggelse — leiegårder, forretningsbygg, gater med folk, og alle som strømmet til krybben i garasjen var vår tids mennesker, kledd i moderne klær.

SOVJETUNIONEN

Ungdommen irreligiøs i Sovjet.

Oslo (HP). Den største lutherske menigheten i USA. heter Mount Olivet og ligger i Minneapolis. Sognepresten heter Ruben K. Youngdahl og er en yngre bror til den tidligere Minnesotagovernøren, nåværende medlem av USA.'s Høyeste-

rett. Luther Youngdahl. De er av svensk opprinnelse. Sogneprest Youngdahl har nettopp vært på gjennomreise i Stockholm etter å ha besøkt Moskva i jule- og nyttårshelgen. Han svarer noe tvilende da Dagens Nyheter forelegger ham påstandene nylig om stigende religiøsitet i Sovjet.

— Det er nok så at der kommer flere mennesker til kirken, men der finnes ikke så mange kirker å komme til. Vi har fått mange optimistiske rapporter om baptistenes økede virksomhet. De er 2000 i Moskva, men de har bare en kirke. Der, akkurat som i de gresk-ortodokse kirkene som jeg besøkte fant jeg mest eldre personer i menigheten. Nesten alle unge som jeg talte med i Sovjet var irreligiøse. Jeg fikk nærmest den oppfatning at Sovjetmyndighetene er tolerante mot religionen nå, fordi de rett og slett regner med at den ved deres oppdragelse av de unge skal dø ut ganske snart.

Men jeg opplevet en ting i den russiske kirke, sier sogneprest Youngdahl. Det var juledag hos baptistene, da presten på russisk holdt bønn for president Eisenhower og ba om at han måtte bli frisk og at han og statsminister Bulganin måtte møtes for fredens skyld.

SPANIA

Katolsk reaksjon på pressesensuren.

Tidsskriftet «Ecclesia de Madrid», organ for den spanske katolske aksjon, har i en artikkel tatt til orde mot pressesensuren i Spania:

DRAMMEN			
Tricotagehuset ^{A/S} Torvhallen Spesialforretning i: Tricotage — Ullgarn Telefon 2160		DRAMMENS MALERFORRETNING Tlf. 3916 — 3332 Inneh. Asbjørn Gundersen	
<i>Forlang</i> P. Christensen A.s - Drammen	Strømper og Trikotasje	HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy	BRØDRENE TRÆGDE Alt i landbruksmaskiner og redskaper Tlf. 4880
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen		Gustav Thielemann Pølse- og hermetikkfabrikk DRAMMEN	
KRISTIANSAND S.			
A. KRUSE SMITH Entreprenørforretning KRISTIANSAND S		 Konditori og Kafé	
BLIKKENSLAGER GÜNTHER Tlf. 2685 Kristiansand S.		 FRUKT- OG GRØNNSAKEFORRETNING	
SIGURD SØRENSEN Begravelsesbyrå Holbergsgt. 15		 Ole Moe <small>TIDL. TOBIAS TORJUSEN</small>	

«Vi er kjent med de spesielle vanskeligheter som hindrer en konkret løsning på problemet med pressefriheten, men problemet forblir der, og tilspisses stadig. Vi vet også at vanskelighetene blir større jo lengere en venter med å søke en løsning. Falangistenes organ «Arriba», har rettet kritikk mot visse katolske grupper for å være årsak til «liberale idéer av værste slags», og den katolske aksjons organ anser denne kritikk for å være et skjult angrep på de idéer det forsvarer i forbindelse med pressefriheten.

Tidsskriftet Ecclesia er nesten den eneste publikasjon som setter seg opp mot det regime og de arbeidsbetingelser som er pålagt pressen i Spania av Francostyret. Det finnes også noen enkelte isolerte personligheter som tør protestere, biskopen av Malaga, mgr. Angel Herrera Orio, tidligere direktør for avisen «El Debate», henvendte seg for noen tid tilbake til undervisningsministeren, Gabriel Arias Salgado, og fremla for ham sitt synspunkt vedrørende pressefriheten.

De lover som for tiden gjelder for opplysningstjenesten i Spania, daterer seg fra 1938, og ble utstedt som provisoriske. De sier at alle publikasjoner, bortsett fra de offisielle geist-

lige organer, skal underkastes en regjeringskontroll, og dette utelukker i en håndvending enhver opposisjon i pressen.

TYSKLAND

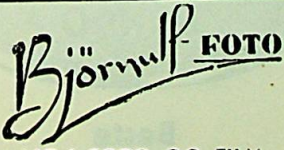

Dansk film på Den katolske filmligas liste for 1956.

Som den første film på listen over de beste filmer i 1956, har Den katolske filmliga for Tyskland valgt ut den danske film «Forbannede unger».

Filmen er delvis sosialkritisk og emnet er barna i en leiekaserne. Den kunstneriske fremstilling og det positive innhold plasserer filmen blant de fremste av ungdoms- og familiefilmene, i følge ligaen.

Nytt katolsk sjømannshjem i Hamburg.

I midten av januar i år ble det nye katolske sjømannshjem i Hamburg innviet. Det ligger i nærheten av havnen, og de innbydende dagligrom og leseværelser har plass til over 100 personer.

FREDRIKSTAD		
Brødr. Syversen BENSIN & OLJE CO. Fredrikstad Tlf. 5920 Tønsberg > 12371		HARTVIG SØRENSEN Spesialforretning i arbeidsklær og regntøy Fredrikstad
GULLSMED WESSMANN Fredrikstad	ST. CROIX Handelsgartneri Tlf. 2830 Fredrikstad	KÅRE KRISTIANSEN Olaves Hansen & Sønn Eftf. Fiskeforretning Telefon 3190
FREDRIKSTAD BYGNINGS- ARTIKKELFORRETNING Byggevarer - Jernvarer Malervarer Centralbord 3945		KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062
AUGUST HANSEN Murmester & Entreprenørforretning Telefon 1359	ALFR. GRØNNEBERG Urmaker & Optiker Fredrikstad	FREDRIKSTAD MEIERI
BRYNILDSENS FABRIKKER Drops og Mineralvann	S. Larsen & Co. Møbelforretning Nygårdsgaten - Fredrikstad Telefon 2265	
 ALT I FOTO OG FILM	 BJARNE AARUM Fredrikstad	FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller Mek Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for et- hvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.
O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Tlf. 6238		

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 89 43 72

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 33 77 34

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

**A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

«K L A R»

Fåes i banker over hele landet

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo. Telefon 41 01 10.

OSLO - CENTRALBORD 68 34 00

Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

ODDVAR J. LODENG
MURMESTER & ENTREPRENØR

OSLO

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

WISBECH

ANTISIELSKAP
Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

ØKONOM Centralopvarming
Inneh.: Trygve A. Engh
Tlf. 42 51 33 - Oslo
Varme — Ventilasjon — Damp
Varmtvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerep. — Ettersyr

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo
Telefon 42 99 90

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**